

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/303/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3117216276
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 12. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2018:3117216276.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej a sudkyne JUDr. Gabriely Janákovej v spore žalobcu N. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom U. L. XXX/X, M. M., štátna príslušnosť SR, právne zastúpenej T. & T., s.r.o., E. kancelária, A. XX, F., IČO: XX XXX XXX, proti žalovanému T. Z. L., s. r. o., so sídlom T. XX, F., IČO: XX XXX XXX, právne zastúpeného E. kancelária JUDr. E. Z., s. r. o., so sídlom T. XX, F., V. XX, IČO: XX XXX XXX, o zaplatenie 1.448,11 eur, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 25. septembra 2018, č.k. 20Csp/142/2017-45, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.
- II. Žalovanému priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (ďalej tiež aj okresný súd) napadnutým rozsudkom rozhodoval o nároku na zaplatenie sumy predstavujúcej úroky a poplatky zo spotrebiteľského úveru, ktoré žalobkyňa ako dlžník zaplatila žalovanému ako veriteľovi nad rámec poskytnutej istiny, i keď bolo potrebné predmetný úver považovať za bezúročný a bez poplatkov v zmysle právnej úpravy spotrebiteľského úveru. Žalobu zamietol z dôvodu premlčania práva v subjektívnej premlčacej dobe podľa § 107 ods. 1 OZ. Považujúc za významnú skutočnú vedomosť o bezdôvodnom obohatení súd prvej inštancie uviedol, že vedomosť o tom, že zmluva nemá predpísané náležitosti, resp. má nesprávne náležitosti treba viazať na okamih, kedy žalobkyňa podpísala zmluvu a oboznámila sa s ňou. Vedomosť žalobkyne o tom, že zo strany žalobkyne došlo pri splácaní úveru žalovanému k plneniu nad rámec poskytnutej istiny nastáva okamžikom, kedy žalobkyňa uhradí splátku, ktorou poskytnutú istinu prvýkrát preplatí. Kedy sa oprávnený dozvedel (dospel k záveru), ako takýto jeho nárok, vyplývajúci z týchto skutkových okolností, možno právne kvalifikovať, nie je podľa súdu prvej inštancie pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby vôbec relevantné. Súd prvej inštancie odkázal v tomto smere okrem iného na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR v rozsudku sp. zn. 1Cdo 67/2011 a neuznal tvrdenie žalobkyne, že o relevantných skutočnostiach sa dozvedela až od svojho právneho zástupcu dňa 5.6.2017. Vychádzajúc zo skutkového zistenia, že žalobkyňa vykonala titulom predmetnej zmluvy o úvere úhrady od 14.4.2009 do 9.4.2013, bolo podľa súdu prvej inštancie zrejmé, že premlčacia doba, a to tak subjektívna dvojročná ako aj objektívna trojročná uplynula márne pred podaním žaloby (25.07.2017). Napokon súd prvej inštancie doplnil, že nezistil dôvody ani pre aplikáciu objektívnej 10 ročnej premlčacej doby ako to navrhovala žalobkyňa. Nebolo totiž preukázané, že žalovaný získal bezdôvodné obohatenie úmyselne, čo je zákonnou podmienkou pre použitie 10 ročnej premlčacej doby v zmysle § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá žiadala napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobe vyhovieť. Nesúhlasila so závermi súdu prvej inštancie v otázkach začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v ktorom prípade mala jednoznačne zato, že žalobkyňa sa o vzniku bezdôvodného obohatenia dozvedela až okamihom porady s advokátom. Súčasne nesúhlasila so záverom, že na strane žalovaného sa nejednalo o neúmyselné bezdôvodné obohatenie, ktorej otázke venovala podstatnú časť odvolania. Ohľadom otázok premlčania považovala za významné, že princíp spravodlivého vyriešenia veci musí mať prednosť pred princípom právnej istoty. Napokon žiadala, aby pre prípad potvrdenia napadnutého rozhodnutia rozhodol o trovách konania podľa § 257 CSP a ako dôvod hodný osobitného zreteľa zohľadnil, že žalobkyňa už žalovanému na úvere zaplatila viac ako mala a jej zaviazanie k náhrade trov by preto nebolo spravodlivé.

3. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žiadal napadnuté rozhodnutie potvrdiť ako vecne správne a zotrval na svojich vyjadreniach prezentovaných v konaní pred súdom prvej inštancie.

4. Odvolací súd preskúmal vec podľa § 378 a násl. CSP, bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 CSP potvrdiť.

5. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré je uplatnené aj v tomto konaní, nemožno pre premlčanie priznať, ak uplynie čo i len jedna z lehôt stanovených v ust. § 107 ods. 1 a 2 OZ. Pre úspešné uplatnenie námietky premlčania tak postačuje, ak uplynie subjektívna premlčacia doba (§ 107 ods. 1 OZ), hoci objektívna premlčacia doba (§ 107 ods. 2 OZ) ešte neuplynula. Uvedené platí aj opačne. Preto v posudzovanom prípade postačuje pre konštatovanie správnosti napadnutého rozhodnutia, pokiaľ sú správne jeho závery ohľadom subjektívnej premlčacej doby.

6. Podľa § 107 ods. 1 OZ, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

7. Pre posúdenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je významná skutočná vedomosť oprávneného o skutkových okolnostiach, na základe ktorých môže podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Právne posúdenie nie je významné (NS SR 1Cdo/67/2011).

8. Pre nárok uplatnený titulom bezdôvodného plnenia nad rámec poskytnutej istiny úveru je podstatná vedomosť dlžníka o obsahu zmluvy a vedomosť o rozsahu splácania úveru, aby na jeho strane mohlo byť usudzované na vedomosť o bezdôvodnom obohatení.

9. Vedomosť o obsahu zmluvy je potrebné viazať k okamžiku podpisu zmluvy. Podpis predstavuje prejav súhlasu s písomným právnym úkonom. Ako prejav súhlasu teda logicky zahŕňa aj prejav znalosti obsahu.

10. Pre posúdenie okamžiku vzniku vedomosti úverového dlžníka o tom, že veriteľovi uhrádza platby nad rámec poskytnutej istiny je významné, kedy dlžník preukázateľne získa informácie, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, že jeho platby titulom predmetnej úverovej zmluvy presiahli v úhrne výšku istiny úveru poskytnutej zo strany veriteľa. Tým, že splátky úveru uhrádza sám dlžník v jemu známej výške, je možné úsudok o okamžiku zaplatenia sumy zodpovedajúcej istine urobiť na základe jednoduchého matematického výpočtu. Preto sa dlžník musí dozvedieť o tom, že platí veriteľovi nad rámec poskytnutej istiny súčasne s okamžikom každej úhrady nad rámec poskytnutej istiny úveru.

11. Vedomosť o tom, že absencia zákonom stanovených náležitostí úverovej zmluvy má za následok, že poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov, resp. že iné okolnosti zmluvy majú za následok, že úverová zmluva je neplatná, nie je pre posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby podľa § 107 OZ významná, pretože sa jedná o vedomosť o obsahu práva. Vedomosť o obsahu práva je ovládaná zásadou „Neznalosť práva neospravedlňuje.“ Znalosť práva sa u jeho adresátov nevyvratiteľne predpokladá a inak tomu nemôže byť ani v prípade posudzovania jeho znalosti ako východiska pre vedomosť o bezdôvodnom obohatení. Za okamžik vzniku skutočnej vedomosti o obsahu práva je potrebné považovať deň účinnosti právneho predpisu. Pre uvedenú zložku vedomia oprávneného o bezdôvodnom obohatení platí, že aj pri posudzovaní skutočnej vedomosti oprávneného o bezdôvodnom obohatení v zmysle § 107 ods. 1 OZ je potrebné vychádzať z normatívnych konštrukcií právnych domniek a nimi predpokladaný stav je potrebné považovať za daný aj z hľadiska skutočnej vedomosti oprávneného. V prípade právnej domnienky, akou je znalosť práva dokonca nevyvratiteľne. Preto pre

vznik vedomosti o bezdôvodnom obohatení postačuje skutočná vedomosť o skutkových okolnostiach, z ktorých bezdôvodné obohatenie vyplýva a nie je potrebná vedomosť o obsahu práva (NS SR 1Cdo/67/2011).

12. Vzhľadom na uvedené nemožno považovať za správny názor, že žalobkyňa sa o bezdôvodnom obohatení na strane žalovaného dozvedela až pri návšteve právneho zástupcu. Keďže je pre vedomosť o bezdôvodnom obohatení významná skutočná vedomosť o skutkových okolnostiach, z ktorých bezdôvodné obohatenie vyplýva, je prakticky vylúčené, aby predtým na veci nezainteresovaný advokát mal širšiu vedomosť o skutkových okolnostiach úverovej zmluvy a jej plnenia ako sám dlžník. S vecou je po skutkovej stránke predsa oboznamovaný práve sprostredkovane od dlžníka a vlastnú skutkovú vedomosť o veci nemá žiadnu. Advokát poskytuje iba právne posúdenie skutkových okolností prezentovaných dlžníkom. Preto tu nie je nič, čím by advokát mohol relevantne rozšíriť okruh vedomostí dlžníka o skutkových okolnostiach úverovej zmluvy a jej plnení. Keďže advokát poskytuje iba právne posúdenie a vedomosť o obsahu práva je z hľadiska vedomosti o bezdôvodnom obohatení irelevantná (NS SR 1Cdo/67/2011), je z hľadiska začiatku plynutia premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 OZ irelevantná aj návšteva advokáta dlžníkom. Napokon už samotná skutočnosť, že sa dlžník rozhodne pre návštevu advokáta v súvislosti so svojim úverom, nasvedčuje tomu, že pre to má dôvody spočívajúce práve v znalosti úverovej zmluvy a svojho plnenia na dlh z úveru.

13. Čo sa týka znalosti práva, ktorá jediná má súvislosť s návštevou advokáta, je podstatné, že znalosť práva sa nevyvratiteľne predpokladá aj pri posúdení okamžiku vzniku vedomosti o bezdôvodnom obohatení a z hľadiska skutočnej vedomosti podľa § 107 ods. 1 OZ preto nie je podstatná. Ako bolo uvedené, rozhodujúca je tu vedomosť skutková a nie vedomosť o obsahu práva. Tak napríklad v prípade neplatného právneho úkonu pre nedostatok formy, bude postačovať zistenie okamžiku, kedy sa konajúca osoba dozvedela o forme právneho úkonu (čo je prakticky bezprostredne) a nie je potrebné, aby výslovne vedela akú formu právo pre daný právny úkon vyžaduje. Vedomosť o právom stanovenej forme právneho úkonu sa aj tu nevyvratiteľne predpokladá u každého. Napokon, každé bezdôvodné obohatenie (ako každý právny nárok) vychádza z nejakého obsahu práva, a tak by argument žalobkyne o získaní vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia od advokáta bol použiteľný na posúdenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby vždy. Odvolací súd si nie je vedomý, že by sa v dlhodobej tradícii inštitútu bezdôvodného obohatenia uvedený argument vyskytoval a toľko považoval za správny.

14. Je potrebné uzavrieť, že otázku znalosti práva v zásade nemožno podrobiť skúmaniu z hľadiska skutočnej vedomosti, ale vždy je zodpovedaná nevyvratiteľnou právnou domnienkou, že znalosť práva je u každého daná.

15. Pokiaľ sa s uvedeným princípom spojí vyššie uvedená jednoznačnosť znalosti o obsahu zmluvy preukázaná jej podpisom a jednoznačnosť znalosti o vlastnom konaní, v tomto prípade o úhradách platieb na úver, nemožno prijať iný záver, ako ten, že vedomosť dlžníka o bezdôvodnom obohatení spočívajúcom v platbách na úroky a poplatky úveru, ktorý bol bezúročný a bez poplatkov v dôsledku sankcie zakotvenej v právnej úprave spotrebiteľských úverov, vzniká v zásade v okamihu platby dlžníka nad rámec poskytnutej istiny. Rovnaký právny záver prijal odvolací súd už v rozhodnutí sp. zn. 17Co/372/2015 zo dňa 27.4.2016 ako aj sp. zn. 17Co/315/2017 zo dňa 6.9.2017 a 17Co/263/2017 zo dňa 27.6.2018. Vzhľadom na argumenty uvedené odvolacím súdom v tomto rozhodnutí sa odvolací súd nestotožňuje s rozhodnutiami iných súdov založenými na vzniku vedomosti o bezdôvodnom obohatení v okamžiku porady s advokátom.

16. Vychádzajúc v posudzovanom prípade zo súdom prvej inštancie zistenej skutočnosti, že žalobkyňa vykonala titulom predmetnej zmluvy o úvere úhrady od 14.4.2009 do 9.4.2013, je zrejme, že dvojročná subjektívna premlčacia doba podľa ust. § 107 ods. 1 OZ ku dňu podania žaloby 25.07.2017 uplynula.

17. Vzhľadom na to, že uplynutie subjektívnej premlčacej doby je samo osebe dostatočným dôvodom, pre ktorý nebolo možné žalobe vyhovieť, nezaoberal sa odvolací súd danosťou ďalších odvolacích dôvodov týkajúcich sa objektívnej premlčacej doby a napadnuté rozhodnutie potvrdil.

18. Pokiaľ žalobkyňa poukazuje na to, že je potrebné uprednostniť spravodlivé riešenie sporu pred právnou istotou, odvolací súd nenachádza nespravodlivosť v zamietnutí žaloby pre premlčanie práva. Vzhľadom na to nepovažuje za dôvodné ani iné rozhodnutie o trovách konania, než to, ktoré prijal súd

prvej inštancie, keď v konaní neúspešnú žalobkyňu zaviazal k plnej náhrade trov konania úspešnému žalovanému. Žalobkyňa iniciovala spor od počiatku zastúpená právnym zástupcom. Riziká sporu a zodpovednosť za jeho výsledok jej preto museli byť od počiatku známe a je dôvodné, aby ich aj vo výsledku znášala.

19. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 CSP a § 257 CSP. Z dôvodu plného úspechu žalovaného v konaní mu patrí voči žalobkyňi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

20. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).